А К Т

лісопатологічного обстеження лісових насаджень Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів

16 вересня 2025 року селище Ярмолинці Хмельницької області

Нами, провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Андрієм КАМЕНЧУКОМ, помічником начальника Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" Олегом КУЦКИМ, та лісничими Ярмолинецького надлісництва філії «Подільський лісовий офіс» ДП «Ліси України», а саме: лісничим Струзького лісництва Миколою МАЗУРЦЕМ, лісничим Зеленокуриловецького лісництва Анатолієм СУХАРЕМ, лісничим Купинського лісництва Володимиром МОСКАЛЮКОМ, лісничим Зіньківського лісництва Миколою МАГАЛЯСОМ, лісничим Городоцького лісництва Сергієм САДОВИМ, лісничим Подільського лісництва Дмитром ЧОРНЕНЬКИМ, лісничим Ярмолинецького лісництва Анатолієм ЖИЛЮКОМ

(на підставі листа філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України") від 04 вересня 2025 року за № 8941 / 38-4-3-2025), в період з 08.09.2025 по 16.09.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) для планування та здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2025 рік, в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" .

Обстеженням встановлено наступне:

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень, відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2021 року ДП "Ярмолинецьке ЛГ", ДП "Кам'янець-Подільське ЛГ", ДП "Новоушицьке ЛГ" представленого для лісопатологічного обстеження, причини призначення заходів та ступінь пошкодження насаджень:

Лісництво (урочище)	Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	вид запланованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходу, %
						склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Струзьке	4	5	12.4		12.4	7Д32ГЗ 1Я3	100	0.75	1	28	40	345	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, халаровий некроз Я3, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки	10
Разом ВСР по лісництву					12.4											

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Зеленокуриловецьке	24	3	2.8		2.8	6Я33ГЗ 1БРС+ДЗ+ ВРБ	90	0.5	1	26	32	200	3	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, халаровий некроз ЯЗ, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки	10
	29	4	2.1		2.1	7ДЗ2ЛПД 1ЯЗ	84	0.7	1	25	32	320	3	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки	5
	34	1	13.8	(1)	2.0	10ГЗ+ДЗ+К ЛП+ЛПД	70	0.7	2	22	22	250	3	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, некроз ГЗ, заболонник грабовий, златки	10
Разом ВСР по лісництву					**6.9**											
Купинське	70	7	9.5		9.5	4ДЗ3БП 3ГЗ+ОС +БКЛ	74	0.75	1	24	28	264	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, заболонник дубовий та березовий, златки	5
	71	2	13.5		13.5	6ДЗ3ГЗ 1БП+ЯВ	72	0.75	1А	26	30	315	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, заболонник дубовий та березовий, златки	5
	73	1	10.5		10.5	8ДЗ2ГЗ +ЯВ+ЯЗ	69	0.75	1	24	28	295	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, заболонник дубовий	5
Разом ВСР по лісництву					**33.5**											
Зіньківське	32	4	3.2		3.2	8ДЗ2ГЗ +ЯЗ+ЯЛЕ	62	0.7	1	23	28	270	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, заболонник дубовий, златки	10
	34	3	12.5		12.5	8ДЗ2ГЗ +ЯЗ	80	0.7	1	27	36	290	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, халаровий некроз ЯЗ, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
	36	5	0.6		0.6	8Г32ЯЗ +КЛГ	40	0.7	1А	21	22	220	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, халаровий некроз ЯЗ, некроз граба, ясеневі лубоїди, златки, вітровал	10
	48	34	3.0		3.0	10ДЗ+ЧШ	90	0.7	1	26	34	340	3	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
	50	3	8.0		8.0	4ДЗ1ЯЗ 1КЛГ4ГЗ+Ч Ш+ЯВ	74	0.85	1	24	28	340	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
	55	1	1.0		1.0	9ДЗ1ГЗ	71	0.7	1	24	30	260	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
	55	3	2.1		2.1	3ДЗ4ГЗ 3КЛГ	79	0.7	1	25	32	270	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Зіньківське	55	10	2.00		2.0	6Д34ЯЗ +ГЗ	90	0.7	2	25	32	320	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, халаровий некроз ЯЗ, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
	59	4	7.2		7.2	4Д36ГЗ +ЯЗ	74	0.7	1	26	28	280	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, судинний мікоз ДЗ, некроз ГЗ, заболонник дубовий, златки, ясеневі лубоїди	10
	59	8	4.4		4.4	4Д35ГЗ 1БП+ЧШ+ ВЗШ+КЛГ	55	0.7	1А	23	28	220	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, заболонник дубовий та березовий, златки	10
	65	3	8.8		8.8	4Д35ГЗ 1БП+ЯЗ	80	0.7	2	24	28	250	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, судинний мікоз ДЗ, некроз ГЗ, заболонник дубовий, златки, ясеневі лубоїди	10
	93	14	3.3		3.3	8С31ГЗ 1КЛГ+ЯЗ	52	0.7	1А	22	30	230	4	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	15
	95	8	2.2		2.2	6С32ГЗ 1КЛГ1БП	61	0.7	1А	25	32	200	4	ВСР	малий та великий соснові лубоїди, короїд верхівковий, офіостомові гриби, вітровал	15
Разом ВСР по лісництву					**64.3**											
Городоцьке	58	1	22.2		22.2	4Д34ГЗ 2ЯЗ+ЛПД+ БП	72	0.8	1	25	26	340	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
	71	2	14.6		14.6	5Д33ГЗ 1ЛПД1ЯЗ +БП+ЧШ +КЛГ	74	0.85	1	26	30	375	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
Разом ВСР по лісництву					**36.8**											
Подільське	39	3	5.9		5.9	9ГЗ1ДЗ	85	0.65	2	25	28	295	3	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, суховершинність, заболонник дубовий	10
	39	11	3.8		3.8	8Д31ЯЗ 1ГЗ	84	0.6	1	25	28	270	3	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник дубовий, златки, вітровал	10
Разом ВСР по лісництву					**9.7**											
Ярмолинецьке	21	14	3.3		3.3	5ГЗ(100)4Г З(60)1ЯЗ +ЧШ	100	0.6	2	25	30	220	4	ВСР	опеньок осінній, кореневі та стовбурові гнилі, ясеневі лубоїди, заболонник грабовий, златки, вітровал	15
	21	13	3.8		3.8	7Д33ГЗ +ЧШ	66	0.7	1А	25	30	240	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, заболонник дубовий, златки	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Ярмолинецьке	46	12	7.4		7.4	5ДЗ2ГЗ 2БП 1ЧШ+ДЧР +ОС	56	0.7	2	19	22	200	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, бактеріальна водянка БП, заболонник дубовий та березовий, златки	10
	48	1	2.0		2.0	7ДЗ3ГЗ	72	0.7	1	25	26	290	4	ВСР	кореневі та стовбурові гнилі, опеньок осінній, некроз ГЗ, поперечний рак ДЗ, заболонник дубовий, златки	10
Разом ВСР по лісництву					**22.5**											
Всього ВСР по надлісництву					**174.1**											

Лісопатологічне обстеження лісових насаджень, що належать Ярмолинецькому надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" проводилося без валки модельних дерев шляхом візуального обстеження деревостанів , а також повалених дерев на ділянці або на суміжній з нею для визначення видового складу стовбурових шкідників з метою визначення причин масового всихання лісових насаджень, стану осередків масового розмноження шкідників та хвороб лісу, а також визначення видів, обсягів, строків, місць та особливостей здійснення заходів з поліпшення санітарного стану лісів.

Загальна обстежена площа по Ярмолинецькому надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" складає 174,1 га.

По причинах розладнання та деградації насаджень в загальному по підприємству (за переважаючим збудником хвороби/шкідником):

Вид шкідників, хвороб та інших патологій	Ступінь пошкодження			
	слабкий	середній	сильний	Всього
опеньок осінній	93.6			93.6
кореневі та стовбурові гнилі	75			75.0
малий та великий соснові лубоїди			5.5	5.5
Разом	168.6		5.5	174.1

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених деревостанів, що призводять до всихання листяних порід є кореневі та стовбурові гнилі, які викликаються комплексом різних причин: дерева ДЗ від пошкоджень опеньком осіннім, що викликає білу заболонну гниль коренів а також стовбуровими шкідниками, судинним мікозом ДЗ (офіостомозом), поперечним раком та дубовим трутовиком, що викликають стовбурові гнилі; дерева ясена в результаті діяльності опенька осіннього, що викликає заболонну гниль коренів та халарового некрозу; дерева граба від некрозу. Ураження і руйнування коренів дуже сильно впливає на стан дерев, так як порушується надходження в його надземні частини води та поживних речовин. Тому кореневі гнилі призводять до швидкого ослаблення і всихання дерев, вітровалів та заселення дерев стовбуровими шкідниками.

На обстежених ділянках частина дерев дуба звичайного та ясена звичайного уражені опеньком осіннім (під корою дерев V-VI категорії стану виявлено міцеліальну плівку та ризоморфи згаданої хвороби). Також при огляді ділянок на окремих деревах ДЗ на стовбурах наявне ураження поперечним раком ДЗ, а також трутовиком дубовим несправжнім. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками, про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (Buprestidae), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (Cerambycidae). Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення. Основними виявленими видами на ДЗ є златки (Buprestidae) (дубова, бронзова та зелена вузькотіла), вусач дубовий малий (Cerambyx scopolii Fuessly), а також заболонник дубовий (Scolytus intricatus Ratz.).

Основними виявленими видами на ЯЗ є лубоїд ясеневий великий (Hylesinus crenatus F.), лубоїд ясеневий малий (Hylesinus fraxini Panz.) та заболонник струменястий (Scolytus multistriatus Marsh.), на грабі поодиноко зустрічається заболонник грабовий (Scolytus carpini Ratz.), та свердлик листяний (Elateroides dermestoides L.), на березі переважно заболонник березовий (Scolytus ratzeburgifans).

Основними причинами розладнання обстежених соснових деревостанів (кв.93 вид.14 площа 3,3 га, кв. 95 вид. 8 площа 2,2 га Зіньківського лісництва) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові - лубоїд сосновий малий (Blastophagus minor Hart.), лубоїд сосновий великий (Blastophagus piniperda L.), в меншій мірі - короїд верхівковий (Ips acuminatus Gyll.) та короїд-стенограф (Ips sexdentatus Boern.). Дерева ялини, які поодиноко зустрічаються в насадженнях, відпрацьовані переважно короїдом-типографом (Ips typographus L.). Переважна кількість дерев, що відноситься до сухостою минулих років відпрацьовані стовбуровими шкідниками родин златок (Buprestidae), в незначному відсотку – представниками родин вусачів (Cerambycidae). Водночас у ходах стовбурових шкідників поширюються офіостомові гриби – збудники синяви та інші патогени. Сухостійні дерева поодинокого та групового розміщення.

Також причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням та пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів.

Характер перебігу патологічних процесів у даних насадженнях різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів, як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає судинному мікозу (дерева породи ДЗ), халарового некрозу ясена (дерева ЯЗ), а також некрозу ГЗ.

В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 1/3 до 2/3 крони. Поодиноко в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, серед яких найчастіше зустрічаються - трутовик дубовий несправжній, а також інші їх види, що теж призводять до появи та розповсюдження у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей. Разом з тим поодиноко спостерігаються вітровальні та буреломні дерева, а також дерева з ухилом більше 30 градусів, та дугоподібно зігнуті дерева.

Обстеженні лісові насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження кореневих та стовбурових гнилей, вторинних (стовбурових) шкідників і відносяться до II класу біологічної стійкості.

При обстеженні лісових ділянок, які потребують призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів, не виявлено ознак відведення дерев в рубку відповідно до п.26 Санітарних правил в лісах України.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 174,1 га у 2025 році.

Під час проведення даного обстеження лісовій охороні Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" надавалась методична допомога з питань лісозахисту.

Примітка: відбір дерев до рубки, геодезична зйомка частин таксаційних виділів, матеріально-грошова оцінка лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводиться силами лісової охорони філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.

2. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.

3. З метою недопущення появи та розповсюдження стовбурових шкідників та збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів необхідно провести в максимально стислі терміни з урахуванням сезонного розвитку шкідників і хвороб лісу.

4. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку осередків стовбурових шкідників.

5. Осередки шкідників та хвороб лісу виявлені даним лісопатологічним обстеженням поставити на облік.

Акт складений в чотирьох примірниках:
1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
2-й - Південно-Західному міжрегіональному УЛМГ;
3-й - філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".
4-й - Ярмолинецькому надлісництву філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України".

ПІДПИСИ :

Провідний інженер-лісопатолог сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" _____ Андрій КАМЕНЧУК

Помічник начальника Ярмолинецького надлісництва філії "Подільський лісовий офіс" ДП "Ліси України" _____ Олег КУЦКИЙ

Лісничий Струзького лісництва _____ Микола МАЗУРЕЦЬ

Лісничий Зеленокуриловецького лісництва _____ Анатолій СУХАР

Лісничий Купинського лісництва _____ Володимир МОСКАЛЮК

Лісничий Зіньківського лісництва _____ Микола МАГАЛЯС

Лісничий Городоцького лісництва _____ Сергій САДОВИЙ

Лісничий Подільського лісництва _____ Дмитро ЧОРНЕНЬКИЙ

Лісничий Ярмолинецького лісництва _____ Анатолій ЖИЛЮК